

**KRAJOWY PROGRAM WSPARCIA PSZCZELARSTWA W POLSCE
W LATACH 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007,
zgodnie z Rozporządzeniem Rady (UE) nr 797/2004
oraz Rozporządzeniem Komisji (UE) nr 917/2004**

1. Sytuacja w sektorze pszczelarstwa w Polsce

1.1. Rodziny pszczele, pszczelarze i ich organizacje

Populację rodzin pszczelich w Polsce można podzielić na dwie grupy. Pierwsza, najliczniejsza, obejmuje pszczelarzy użytkujących równocześnie gospodarstwa rolne oraz druga, obejmująca pszczelarzy posiadających rodziny pszczele bez gospodarstwa rolnego. Wyniki Powszechnego Spisu Rolnego prowadzonego przez GUS, obejmującego gospodarstwa rolne wskazują, że w roku 2002 w gospodarstwach rolnych znajdowało się 562,5 tys. rodzin pszczelich w tym 557,3 tys. rodzin w gospodarstwach indywidualnych. W Powszechnym Spisie Rolnym nie zostały ujęte rodziny pszczele użytkowane przez pszczelarzy nie posiadających gospodarstwa rolnego. Z danych podanych przez Polski Związek Pszczelarski wynika, że w roku 2002 członkowie tej organizacji posiadali łącznie 757,5 tys. rodzin pszczelich. Uwzględniając pasieki pszczelarzy niezrzeszonych należy przyjąć, że w roku 2002 użytkowano w Polsce ogółem 926 tys. rodzin pszczelich (obejmuje to rodziny pszczele w gospodarstwach, jak i poza nimi). Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami prawa krajowego, w Polsce istnieje obowiązek zgłaszania przez wszystkich pszczelarzy posiadanych rodzin pszczelich do rejestrów prowadzonych przez powiatowych lekarzy weterynarii.

Podstawowe dane o pszczelarstwie w Polsce przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Dane charakteryzujące stan pszczelarstwa w Polsce
(wg Polskiego Związku Pszczelarskiego)

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
Liczba pszczelarzy (w tys.):					
• zrzeszonych	24,8	26,4	29,2	28,1	28,9
• niezrzeszonych	16,3	13,9	13,2	12,4	13,9
• RAZEM	41,1	40,3	42,4	40,5	42,8
Liczba rodzin pszczelich (w tys.):					
• zrzeszonych	509,1	614,2	731,3	757,5	746,8
• niezrzeszonych	210,0	224,2	213,7	168,4	202,4
• RAZEM	719,1	838,4	945,0	925,9	949,2
Struktura pasiek (%):					
• do 10 pni	31,3	37,9	33,9	32,7	<i>brak danych</i>
• od 11 do 50 pni	58,3	51,2	53,9	53,2	<i>brak danych</i>

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
• od 51 do 80 pni	8,6	8,1	9,6	10,3	<i>brak danych</i>
• od 81 do 150 pni	1,6	2,3	2,1	3,2	<i>brak danych</i>
• powyżej 150 pni	0,2	0,5	0,5	0,6	<i>brak danych</i>
Struktura wieku pszczelarzy (%):					
• do 35 lat	8,7	8,7	8,9	9,3	<i>brak danych</i>
• 35-50 lat	32,8	36,0	36,4	33,7	<i>brak danych</i>
• powyżej 50 lat	58,5	55,3	54,7	57,0	<i>brak danych</i>
Średnia ilość miodu pozyskiwana z 1 rodziny pszczelej w pasiekach powyżej 80 pni (w kg)	20	24	20	22	29-30
w pozostałych pasiekach	14	14	11	12	15-17
Średnia cena miodu płacona przez podmioty skupowe (zł/kg)	6,08	6,23	6,98	7,12	7,14
Średnia cena zbytu (zł/kg)	13,88	13,93	14,58	14,50	14,65

W latach 1999-2002 liczba pszczelarzy zrzeszonych w Polskim Związku Pszczelarskim wzrosła o 13,4 %. W przeciwieństwie do pszczelarzy należących do PZP, liczba pszczelarzy niezrzeszonych w omawianym okresie ulegała powolnemu zmniejszaniu. Jest to stała tendencja.

Na przestrzeni ostatnich lat ogólna liczba pszczelarzy w kraju utrzymywała się na podobnym poziomie i nie przekraczała 42 500 osób.

Liczba rodzin pszczelich ogółem w omawianym okresie systematycznie wzrastała i osiągnęła w 2002 roku przyrost o 28,77% w porównaniu do roku 1999. Z punktu widzenia potrzeb rolnictwa, poziom pogłowia rodzin pszczelich należy uznać za niewystarczający i dlatego konieczne jest przyspieszenie wzrostu.

Charakteryzując wiek pszczelarzy w Polsce, można stwierdzić utrzymującą się od wielu lat niekorzystną tendencję. Liczba hodowców młodych – poniżej 35 roku, zajmujących się działalnością pszczelarską jest niewielka i wynosi niecałe 10% ogółu. Pozostałe 90%, to hodowcy powyżej 35 roku życia.

Struktura pasiek w Polsce charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem. Gospodarstwa pasieczne składające się z 10 pni stanowią aż 32,7% ogółu, a dominują pasieki składające się z 11-50 pni – ich udział w całości osiągnął poziom 53,2%. Natomiast liczba pasiek w posiadaniu zawodowych pszczelarzy (powyżej 150 rodzin) przy produkcji towarowej jest za mała i powinna zostać powiększona w najbliższych latach. Przewiduje się wzrost liczby rodzin pszczelich na poziomie 3% rocznie.

Interesy pszczelarzy w Polsce reprezentowane są poprzez posiadające osobowość prawną wojewódzkie i regionalne związki pszczelarzy, które grupują swoich członków w podległych im terenowych kołach pszczelarzy. Związki regionalne zrzeszone są w federacji, jaką stanowi Polski Związek Pszczelarski, który zabiega o realizację potrzeb sektora pszczelarskiego na szczeblu krajowym, a także reprezentuje polskich pszczelarzy w organizacjach międzynarodowych (Apimondia, Apislatvia). Pszczelarze prowadzący duże

pasieki towarowe są członkami kół terenowych w swoich regionalnych związkach pszczelarzy, a na szczeblu krajowym utworzyli Sekcję Pszczelarzy Zawodowych przy Polskim Związku Pszczelarskim.

Polski Związek Pszczelarski jest od 1990 wydawcą adresowanego do swoich członków miesięcznika "Pszczelarz Polski", w którym obok artykułów informujących o działalności związku drukowane są również materiały o charakterze szkoleniowym.

Spośród pszczelarzy zrzeszonych w organizacjach tworzących Polski Związek Pszczelarski 9,3 % nie przekroczyło 35 roku życia, 33,7 % ma 35-50 lat, zaś 57,0 % ma więcej niż 50 lat. Lokalne organizacje pszczelarskie oraz Polski Związek Pszczelarski duże znaczenie w swojej działalności przywiązują do prowadzenia szkoleń obejmujących wszystkich zrzeszonych pszczelarzy. Tematyka tych szkoleń dotyczy głównie gospodarki pasiecznej, zwalczania chorób pszczół oraz zagadnień związanych z pozyskiwaniem produktów pszczelich o najwyższej jakości. Pszczelarze zainteresowani uzyskaniem kwalifikacji zawodowych mogą uczestniczyć w kończących się egzaminem kursach na tytuł robotnika wykwalifikowanego w zawodzie pszczelarz oraz w kursach mistrzowskich. Kursy takie są również organizowane przez lokalne organizacje pszczelarskie. Młodzież zainteresowana uzyskaniem wykształcenia średniego i tytułu technika pszczelarza może uczyć się w specjalistycznym zespole szkół w Pszczelej Woli k/Lublina. Studenci 6 uczelni rolniczych i 8 uniwersytetów zainteresowani tematyką pszczelarską mają możliwość uzyskania magisterium w tej specjalności.

Sektor pszczelarski obok pszczelarzy i ich organizacji tworzą także przedsiębiorcy zajmujący się skupem i konfekcjonowaniem miodu (37 firm różnej wielkości) oraz skupem i przetwórstwem pozostałych produktów (kilkanaście firm o różnym stopniu ukierunkowania swojej działalności na przetwórstwo wosku, propolisu, obnóży pyłkowych, pierzgi i mlecza pszczelego). Produkty pszczelarskie mają zastosowanie w przemyśle farmaceutycznym, kosmetycznym i technicznym. Ze względu na możliwości zbytu miodu przez polskiego pszczelarza istotne znaczenie ma działalność przedsiębiorców produkujących miód pitny powstały w wyniku fermentacji alkoholowej surowca miodowego o różnej koncentracji.

Obok wymienionych należy odnotować także znaczną liczbę innych przedsiębiorstw zajmujących się produkcją uli drewnianych i z tworzyw sztucznych oraz projektowaniem i wytwarzaniem szerokiego asortymentu nowoczesnego sprzętu potrzebnego pszczelarzom (z uwzględnieniem wymogów w zakresie materiałów dopuszczonych do kontaktu z żywnością).

Zaplecze badawczo-wdrożeniowe sektora stanowi Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa (ISiK) w Skierniewicach, którego częścią jest wyodrębniony Oddział Pszczelnictwa w Puławach oraz Państwowy Instytut Weterynaryjny - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach. Większość pracowników instytutów i jednostek uczelnianych a także inni specjaliści związani z tym sektorem są członkami Pszczelniczego Towarzystwa Naukowego (PTN), które liczy obecnie 124 członków. W ramach swojej działalności PTN między innymi od 17 lat organizuje naukowe konferencje pszczelarskie (w 2004 r. miała miejsce 41 Naukowa Konferencja Pszczelarska, gdyż wcześniej były one organizowane przez Oddział Pszczelnictwa ISiK), wydaje w j. angielskim ceniony periodyk naukowy "Journal of Apiculture Science (od 1957 do 1999 r. ukazywały się w jęz. polskim "Pszczelnicze Zeszyty Naukowe" wydawane przez Oddział Pszczelnictwa ISiK). PTN jest także wydawcą ukazującego się w jęz. polskim od 55 lat miesięcznika dla pszczelarzy pt. "Pszczelarstwo".

Polska od lat prowadzi działalność w zakresie hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich, w tym pszczół. Instytucją, która realizuje krajowe programy hodowlane (programy genetycznego doskonalenia zwierząt i programy ochrony zasobów genetycznych zwierząt) jest Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt. Linie hodowlane prowadzone są w 25

pasiekach hodowlanych, w których dokonuje się oceny wartości użytkowej i hodowlanej pszczoł metodą stacjonarną, a w ponad 300 pasiekach sprawdzana jest wartość prowadzonych linii hodowlanych metodą terenową.

1.2. Struktura sprzedaży

Średnioroczna produkcja miodu w Polsce, wg Polskiego Związku Pszczelarskiego wynosi ok. 15 400 ton, z czego ok. 65% sprzedawane jest bezpośrednio konsumentom, ok. 10% sprzedawane bezpośrednio do handlu detalicznego, ok. 24% pośrednikom i firmom zajmującym się konfekcjonowaniem, a ok. 1% do przemysłu. Część krajowych miodów odmianowych jest przedmiotem eksportu. Jednocześnie ma miejsce import miodu przeznaczonego na spożycie krajowe.

Handel zagraniczny w 2003 r. (w tonach), wg Centrum Informatyki Handlu Zagranicznego:

Import:	4 578
Eksport:	473

1.3. Ceny

Pszczelarze sprzedają miód zarówno firmom skupującym, jak i bezpośrednio konsumentom. Ceny miodu zależą również od odmiany i przedstawiają się w 2003 r. następująco (w złotych za 1 kg, wg Polskiego Związku Pszczelarskiego):

<u>odmiana:</u>	<u>cena wg firm skupujących:</u>	<u>bezpośrednio z pasieki:</u>
rzepakowy	7,50	10,00
wielokwiatowy	9,00	12,00
miody odmianowe (akacjowy, lipowy, gryczany)	12,00	14,00
ze spadzi liściastej	14,00	14,00
ze spadzi iglastej	15,00	16,00
wrzosowy	18,00	20,00

1.4. Koszty produkcji i konfekcjonowania

W Polsce znaczenie ekonomiczne pszczelarstwa dla gospodarki narodowej wynika z zapylania przez pszczoły ponad 700 gatunków roślin entomofilnych, głównie rolniczych, ogrodniczych i sadowniczych. Obok tego, istotne, choć trudne do ustalenia jest znaczenie pszczoł dla jakości środowiska naturalnego poprzez zapylanie roślin dziko rosnących. Dla pszczelarzy korzyści z ich pracy stanowią przede wszystkim przychody uzyskiwane ze sprzedaży produktów pszczelich. W praktyce niewielu pszczelarzy uzyskuje dochody z tytułu odpłatnego świadczenia usług pszczelarskich przy zapylaniu drzew owocowych w dużych sadach towarowych.

Koszty produkcji 1 kg miodu związane są z wysokością ponoszonych nakładów i osiąganą wydajnością rodziny pszczelej. Szacunkowe roczne koszty chowu jednej rodziny pszczelej przedstawiają się następująco (w złotych na 1 rodzinę pszczelą, wg Polskiego Związku Pszczelarskiego):

Koszty stałe	40
--------------	----

Koszty zmienne:

• koszty zwalczania warrozy	8 – 10
• dokarmianie na zimę	28
• opakowania (pojemniki)	20 – 27
• sezonowe przemieszczanie rodzin na pożytki	ok. 20

1.5. Asortyment i jakość miodu

Ponad 30 % produkowanego w Polsce miodu stanowi miód odmianowy, związany z nektarem roślin lub rodzajem spadzi, czyli pochodzeniem surowca, z którego został wytworzony. Pozostały miód klasyfikowany jest jako wielokwiatowy.

Ze względu na mały udział w powierzchni kraju obszarów silnie uprzemysłowionych i zurbanizowanych, surowiec pozyskiwany przez pszczoły do produkcji miodu nie zawiera nadmiernych ilości substancji nietypowych lub nienaturalnych w jego składzie (np. metale ciężkie). Także niskie zużycie nawozów sztucznych i środków chemicznej ochrony roślin wpływa korzystnie na jakość uzyskiwanych produktów pszczelich.

Istotne zagrożenie dla jakości produktów pszczelich wiąże się ze stosowaniem w pasiekach produktów do zwalczania chorób pszczół dorosłych i czerwiu (warroza, zgnilec amerykański, zgnilec europejski, grzybica kamienna), których pozostałości - w przypadku niewłaściwego zwalczania tych chorób - mogą znaleźć się w pozyskiwanych produktach pszczelich. Z tego powodu dużo uwagi w organizacjach pszczelarzy przywiązuje się do szkoleń upowszechniających wśród pszczelarzy wiedzę o profilaktyce chorób występujących w rodzinach pszczelich oraz o warunkach zoohigienicznych.

Duże znaczenie w pozyskiwaniu wysokiej jakości produktów pszczelich ma stosowanie w pasiekach wyłącznie urządzeń i opakowań wykonanych z materiałów dopuszczonych do kontaktu z żywnością. Producenci sprzętu pszczelarskiego oferują obecnie szeroki wachlarz wysokiej jakości wyposażenia niezbędnego w pasiekach różnej wielkości, jednak wysokie ceny tego wyposażenia w stosunku do uzyskiwanych cen miodu hamują konieczną modernizację sprzętu w celu podniesienia jakości miodu.

2. Cel programu

Zasadniczym celem programu jest wspieranie działań sprzyjających uzyskiwaniu we wszystkich pasiekach produktów o najwyższej jakości oraz profilaktyka i zwalczanie warrozy. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) 797/2004 Polska w krajowym programie wsparcia pszczelarstwa zamierza realizować następujące działania:

- I. pomoc techniczna dla pszczelarzy i organizacji,
- II. kontrola warrozy,
- III. racjonalizacja przemieszczania rodzin pszczelich na pożytki,
- IV. działania wspierające laboratoria przeprowadzające analizy właściwości fizykochemicznych miodu,
- V. działania wspierające odbudowę pogłowia rodzin pszczelich,
- VI. współpraca z wyspecjalizowanymi jednostkami w ramach programów badawczych w sektorze pszczelarskim i produktów pszczelarskich.

Szczególne znaczenie mają działania skierowane na prowadzenie akcji edukacyjnej i szkoleniowej oraz pomocy technicznej dla pszczelarzy.

Działania realizowane w ramach programu będą dotyczyły całego sektora pszczelarskiego. Beneficjentami krajowego programu wsparcia pszczelarstwa będą:

- pszczelarze,
- związki pszczelarskie,
- spółdzielnie,
- grupy producenckie pszczelarzy,
- ośrodki naukowo-badawcze sektora pszczelarskiego,
- laboratoria dokonujące analizy jakości handlowej miodu,
- przedsiębiorcy.

Beneficjenci muszą spełniać warunki weterynaryjne i muszą przedstawić odpowiednie projekty związane z realizacją działań określonych w programie.

3. Szczegółowy opis zastosowanych środków

I. Pomoc techniczna dla pszczelarzy i organizacji

a) Szkolenia i akcje informacyjne

W celu zapewnienia rozwoju sektora pszczelarskiego konieczne jest podjęcie działań zmierzających do wykształcenia wykwalifikowanej kadry, jak również zapewnienie możliwości przekazywania aktualnych informacji. Pszczelarze zainteresowani podnoszeniem kwalifikacji zawodowych mogą uczestniczyć w odpowiednich szkoleniach i kursach, organizowanych przez związki i stowarzyszenia pszczelarskie, z których część będzie zakończona egzaminem na tytuł mistrza pszczelarskiego, zdawanym przed Państwowymi Komisjami Egzaminacyjnymi przy wojewódzkich Kuratoriach Oświaty. Program zajęć powinien obejmować wykłady z wiedzy teoretycznej, jak również ćwiczenia praktyczne – wyjazdy do pasiek i pokazy w zakresie prawidłowych technik prowadzenia gospodarki pasiecznej. Przewiduje się również organizowanie szkoleń i akcji informacyjnych. Przykładowe tematy szkoleń to:

- hodowla pszczół,
- nowoczesna gospodarka pasieczna,
- diagnozowanie i zapobieganie chorobom pszczelim,
- obróć produktami pszczelimi,
- prowadzenie ewidencji uli i monitorowanie prac w pasiece przy pomocy oprogramowania komputerowego.

Tematyka szkoleń oraz akcji informacyjnych wymaga przygotowania odpowiednich materiałów szkoleniowych i informacyjnych, zakupu sprzętu komputerowego i projektorów multimedialnych niezbędnych podczas prowadzenia zajęć. Materiały szkoleniowe i informacyjne będą rozpowszechniane w środowisku pszczelarskim, a także publikowane w prasie branżowej.

Wszystkie kursy prowadzone będą przez specjalistów w dziedzinie pszczelarstwa, będących pracownikami wyższych uczelni oraz szkół rolniczych związanych z sektorem pszczelarstwowym.

b) Szkolenie konsultantów w zakresie prowadzenia gospodarki pasiecznej oraz zwalczania chorób pszczół

W ramach finansowania niniejszego programu, planowane jest przeszkolenie konsultantów z dziedziny pszczelarstwa. Do ich zadań będzie należała współpraca m.in. z Polskim Związkiem Pszczelarstwowym, Inspekcją Weterynarii w zakresie prowadzenia gospodarki pasiecznej i profilaktyki chorób pszczół, przygotowywanie materiałów informacyjnych oraz doradztwo. Ich działalność będzie miała szczególne znaczenie w procesie propagowania pszczelarstwa wśród młodych ludzi.

II. Kontrola warrozy

W Polsce podobnie jak w innych krajach Wspólnoty, zwalczanie warrozy jest niezwykle istotne ze względu na zagrożenie dla pogłowia pszczół, co pociąga za sobą znaczne obniżenie produkcji miodu.

Obecnie na terenie Polski nie ma regionu, który nie byłby dotknięty tą groźną chorobą, dlatego konieczne jest podjęcie skoordynowanych działań zaradczych o ogólnokrajowym zasięgu.

a) Metody ekologicznego zwalczania warrozy

Dobre rezultaty w zakresie zwalczania warrozy dają metody ekologiczne. W związku z tym przewiduje się przeprowadzenie prac w zakresie badania skuteczności i długości stosowania różnych metod ekologicznego zwalczania warrozy oraz metod biotechnicznych. Prace te mają na celu optymalizację różnych rodzajów zabiegów i ich wdrożenie w gospodarce pasiecznej w Polsce.

Projekty będą realizowane przez uczelnie wyższe oraz instytuty naukowo-badawcze.

b) Refundacja przy zakupie leków przez pszczelarzy

W sytuacji, gdy stosowanie ekologicznych metod zwalczania warrozy okaże się niewystarczające, przewiduje się refundację kosztów leczenia dopuszczonymi do obrotu lekami, przepisаныmi przez lekarza weterynarii. Takie działanie będzie stanowić istotne wsparcie dla pszczelarzy w Polsce.

Planowane jest przeprowadzenie ogólnopolskiej akcji walki z warrozą, w celu zapewnienia jednakowego leczenia na terenie całego kraju, a także umożliwienia opracowania programu przemiennego stosowania leków warrozbójczych, aby zminimalizować ryzyko uodpornienia się pasożyta na stosowane środki.

c) Szkolenia

Przewidywane są szkolenia w zakresie:

- biologii *Varroa destructor* z uwzględnieniem cyklu rozwojowego i wynikających z niego warunków profilaktyki i skutecznego leczenia pszczół,
- diagnozowania nasilenia inwazji pasożyta w rodzinie pszczelej,
- zwalczanie pasożyta metodami biotechnicznymi,
- zwalczanie pasożyta z zastosowaniem substancji warrozbójczych.

Zorganizowane kursy mają pokazać pszczelarzom realne zagrożenia związane z pojawieniem się warrozy, zapewnić informacje o sposobach walki z pasożytem i dostępnych na rynku lekach.

Zajęcia prowadzone będą przez wysokiej klasy specjalistów w dziedzinie pszczelarstwa, wykładowców uczelni rolniczych oraz nauczycieli średnich szkół związanych z sektorem pszczelarskim, przy współudziale lekarzy weterynarii.

W ramach tego kierunku wsparcia przewiduje się publikację artykułów w ogólnie dostępnych czasopismach branżowych, a także rozprowadzenie w środowisku pszczelarskim materiałów informacyjnych związanych z tematyką przeprowadzonych szkoleń.

d) Ekspertyzy badawcze i analityczne

Ekspertyzy badawcze i analityczne obejmą:

- badanie odporności na warrozę ras pszczół występujących w Polsce,
- badanie skuteczności leczenia dopuszczonymi lekami,
- badanie odporności krajowych szczepów varroa destructor na stosowane leki,
- opracowanie schematów przemiennego stosowania leków mające na celu eliminację lekoodpornych szczepów pasożyta.

Projekty te będą realizowane przez uczelnie wyższe, instytuty naukowe oraz laboratoria komercyjne.

III. Racjonalizacja przemieszczania rodzin pszczelich na pożytki

Działania podejmowane w ramach III środka wsparcia mają na celu zwiększenie produkcji miodu oraz zapewnienie zapylenia roślin na jak największym obszarze kraju.

a) Prowadzenie gospodarki wędrownej

Przewidziane jest wspieranie prowadzenia nowoczesnej wędrownej gospodarki pasiecznej, poprzez refundację kosztów poniesionych na transport uli, a także na dojazdy osób nadzorujących ich funkcjonowanie do miejsca ich ustawienia.

b) Zakup sprzętu transportowego

Ważnym działaniem na terenie Polski będzie zakup lawet do przewożenia uli, aby umożliwić przewożenie pasiek na pożytki. Lawety zakupione przez związki i organizacje pszczelarskie będą wykorzystywane przez wielu pszczelarzy. Takie rozwiązanie będzie także zachęcać drobniejszych pszczelarzy do wspólnego prowadzenia gospodarki wędrownej.

c) Szkolenia w zakresie wędrownej gospodarki pasiecznej

Planowane jest przeprowadzenie dla pszczelarzy z całego kraju cyklu szkoleń dotyczących praktycznych i ekonomicznych aspektów prowadzenia wędrownej gospodarki pasiecznej, jako efektywnego sposobu prowadzenia pasieki w warunkach gospodarki rynkowej. Szkolenia mają również na celu pomoc w przystosowaniu pasiek do przewozu, a także nauczenie pszczelarzy samodzielnego planowania ich przewożenia. Na podstawie materiałów szkoleniowych zostaną również przygotowane artykuły do publikacji w powszechnie znanych czasopismach sektora pszczelarskiego oraz materiały informacyjne do rozpowszechnienia w środowisku pszczelarskim.

Wszystkie szkolenia prowadzone będą przez specjalistów w dziedzinie pszczelarstwa, znanych i poważanych w środowisku pszczelarskim, wykładowców wyższych uczelni oraz nauczycieli szkół średnich, związanych z sektorem pszczelarskim.

IV. Działania wspierające laboratoria przeprowadzające analizy właściwości fizyko-chemicznych miodu

a) Refundacja kosztów wyposażenia laboratoriów

Celem programu realizowanego w Polsce jest poprawa wyposażenia laboratoriów w nowoczesną aparaturę do badań jakości handlowej miodu oraz szkolenie personelu laboratoryjnego. Wsparciu podlegają zarówno placówki naukowo-badawcze, jak i przyzakładowe laboratoria komercyjne. Umożliwi ono:

- pełniejszą ocenę jakości handlowej miodu,
- zwiększenie dostępu do podstawowych analiz fizyko-chemicznych,
- wczesne identyfikowanie pojawiających się zagrożeń obniżenia jakości miodu pochodzącego z poszczególnych pasiek,
- obniżenie kosztów badania miodu ponoszonych przez pszczelarzy.

Przewiduje się zwrot wydatków poniesionych na zakup nowoczesnej aparatury zarówno do analiz właściwości fizyko-chemicznych miodu, jak i do badania pozostałości niepożądanych substancji chemicznych w produktach pszczelich, m.in. spektrofotometrów, konduktometrów, pH-metrów, chromatografów, refraktometrów.

b) Przeprowadzanie analiz jakości miodu

W ramach tego kierunku wsparcia przewidziane są refundacje kosztów analiz jakości miodu wykonywanych na potrzeby pszczelarzy zarówno przez instytucje naukowo-badawcze, jak i laboratoria komercyjne.

Do badań podlegających wsparciu zaliczają się analizy prowadzące do określenia jakości, odmiany, pochodzenia miodu, a także umożliwiające stwierdzenie istnienia niepożądanych pozostałości środków chemicznych.

Rozpowszechnianie wyników badań prowadzonych w ramach działania IV spowoduje wzrost zaufania konsumentów do produktu, wzrost konsumpcji i tym samym przychodów uzyskanych przez producentów miodu.

Poprawa jakości miodu oraz zapewnienie utrzymania stałego popytu wymagają kontynuacji tych prac w latach następnych.

V. Działania wspierające odbudowę pogłowia rodzin pszczelich

Działania podjęte w ramach nowego środka wsparcia – odbudowy pogłowia pszczół we Wspólnocie – mają, poprzez wzrost liczby rodzin pszczelich, zapewnić zwiększony efekt zapyłania roślin na jak największym obszarze kraju, a także przyczynić się do wzrostu produkcji produktów pszczelarskich, zwłaszcza miodu, którego Polska, podobnie jak cała Unia Europejska, jest importerem.

Cel ten będzie realizowany poprzez refundację kosztów poniesionych na zakup i wymianę wyselekcjonowanych matek pszczelich oraz całych rodzin pszczelich. Pozwoli to:

- rozbudować już istniejące pasieki,
- zwiększyć wydajność rodzin pszczelich,

- poprawić zdrowotność pasiek,
- zwiększyć plony roślin entomofilnych,
- poprawić biocenozę świata roślinnego poprzez większe zapylenie roślin dzikich,
- poprawić jakość produktów pszczelich, poprzez zmniejszenie stosowania środków chemicznych i farmakologicznych, dzięki zastosowaniu pszczół bardziej odpornych na choroby.

VI. Współpraca z wyspecjalizowanymi jednostkami wdrażającymi programy badawcze w sektorze pszczelarskim i produktów pszczelarskich

Wspierane będą programy mające na celu poprawę zdrowotności pszczół, a także podniesienie jakości produktów pszczelich. Czynnikiem koniecznym, decydującym o przyznaniu projektowi wsparcia w ramach mechanizmu, są korzyści dla sektora pszczelarskiego.

Istotne jest, aby wyniki prac w zakresie badań i rozwoju były rozpowszechniane wśród pszczelarzy. W tym celu planowane jest publikowanie wyników prac w pismach wydawanych przez stowarzyszenia pszczelarzy. Jednocześnie pisma umożliwiają przekazywanie informacji dotyczących m.in. przepisów ustawowych i wykonawczych, i tym samym lepszą komunikację między instytucjami rządowymi a środowiskiem pszczelarskim.

W ramach tego środka wsparcia, wykonywane będą ekspertyzy na rzecz sektora pszczelarskiego.

Projekty będą realizowane przez uczelnie wyższe oraz instytuty naukowo – badawcze.

4. Szacunkowe koszty i plan finansowania

Szacunkowe koszty i plan finansowania zostały przedstawione w załączniku I.

5. Zastosowanie krajowych ustaleń prawnych i administracyjnych

Program przygotowano w oparciu o obowiązujące przepisy prawa krajowego:

1)Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. 2004 r. Nr 42, poz. 386 ze zm.);

2)Ustawa z dnia 30 lipca 2003 r. o uruchamianiu środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji o Gwarancji Rolnej (Dz. U. 2003 r. Nr 166, poz. 1611);

3)Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych. (Dz. U. 2001 r. Nr 5, poz. 44 ze zm.);

4)Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2002 r. Nr 207, poz. 1762 i z 2004 r. Nr 91, poz. 866);

5)Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625);

6)Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. Nr 33, poz. 287);

7)Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 33, poz. 288);

8)Ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz. U. Nr 126, poz. 1381 z późn. zm.);

9)oraz wszystkie rozporządzenia wydane na ich podstawie.

6. Reprezentatywne organizacje pszczelarskie

Taką organizacją jest Polski Związek Pszczelarski, który uczestniczył w przygotowaniu Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa na lata 2004/2005 do 2006/2007.

7. Działania kontroli i oceny programu

Realizacji programu w zakresie zawierania umów z beneficjentami, nadzoru nad ich realizacją, a także końcowych rozliczeń i wypłat dokonuje Agencja Rynku Rolnego (agencja płatnicza).

Każdorazowo, przed dokonaniem wypłaty na rzecz podmiotu, Służby Kontroli Technicznej, działające w strukturach terenowych Agencji Rynku Rolnego, przeprowadzą kontrole w siedzibie beneficjenta biorącego udział w programie, sprawdzając zgodność realizacji projektu z podpisaną umową. Kontroli podlega stan faktyczny oraz prowadzona przez podmiot księgowość.

Podstawą dokonania końcowych płatności będzie, w każdym przypadku, kontrola na miejscu u beneficjenta, przeprowadzona przez Sekcje Kontroli Technicznych Oddziałów Terenowych Agencji Rynku Rolnego, potwierdzona raportem kontrolnym, a także kontrola administracyjna. Wszystkie wydatki, o których refundację ubiega się podmiot realizujący projekt, muszą być potwierdzone dowodami księgowymi.

Agencja Rynku Rolnego sprawuje stały nadzór nad realizacją wszystkich projektów.

8. Działania współfinansowane przez UE w ramach innego systemu wsparcia obejmującego sektor pszczelarski

Działania współfinansowane przez UE w ramach innego systemu wsparcia obejmującego sektor pszczelarski podano w załączniku II.

Akceptacji niniejszego programu dokonał Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Załącznik I**Struktura środków niezbędnych na realizację Krajowego Programu Wsparcia Pszczelarstwa**

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>2004/2005</i>		<i>2005/2006</i>		<i>2006/2007</i>	
	Ogółem w PLN	Współfinansowanie UE w PLN	Ogółem w PLN	Współfinansowanie UE w PLN	Ogółem w PLN	Współfinansowanie UE w PLN
1. Pomoc techniczna dla pszczelarzy i organizacji	5 000 000	2 500 000	4 575 000	2 287 500	4 417 770	2 208 885
2. Kontrola warrozy	7 700 000	3 850 000	3 682 500	1 841 250	4 068 440	2 034 220
3. Racjonalizacja przemieszczania rodzin pszczelich na pożytki	400 000	200 000	1 674 375	837 188	1 626 990	813 495
4. Działania wspierające laboratoria przeprowadzające analizy właściwości fizyko-chemicznych miodu	3 800 000	1 900 000	4 464 375	2 232 188	4 186 170	2 093 085
5. Działania wspierające odbudowę pogłowia rodzin pszczelich	1 000 000	500 000	2 010 000	1 005 000	2 325 650	1 162 825
6. Współpraca z wyspecjalizowanymi jednostkami w ramach programów badawczych w sektorze pszczelarskim i produktów pszczelarskich	300 000	150 000	2 343 750	1 171 875	2 674 980	1 337 490
SUMA	18 200 000	9 100 000	18 750 000	9 375 000	19 300 000	9 650 000

Załącznik II

Wykaz środków dotyczących pszczelarstwa w krajowym programie operacyjnym w ramach celu 1, ustanowionego w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1260/1999.

Sektorowy Program Operacyjny - Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, w ramach celu 1 ustanowionego Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1260/1999 oraz Rozporządzeniem Rady (WE) nr 1257/1999, przewiduje możliwość wsparcia sektora pszczelarskiego w latach 2004-2006, w zakresie następujących działań:

1. Inwestycje w gospodarstwach rolnych – obejmujące m.in. wsparcie na zakup lub instalacje maszyn i urządzeń do produkcji, przechowywania i przygotowania produktów rolnych do sprzedaży.
2. Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów – obejmujące m.in. pomoc finansową dla przetwórstwa na małą skalę produktów rolnych oraz wsparcie dla sprzedaży bezpośredniej produktów pochodzących z własnego gospodarstwa.
3. Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych – obejmujące szeroki zakres pomocy dla inwestycji w zakresie przetwórstwa artykułów rolnych na skalę przemysłową, w tym również produkcji miodu.

Sektorowy Program Operacyjny nie zawiera działań, które zostały ujęte w „Krajowym programie wsparcia pszczelarstwa w Polsce w latach 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007”.

Polska nie posiada Programu w ramach celu 2.

Załącznik III

Pomoc państwa

Zgodnie z postanowieniami Traktatu Akcesyjnego – Załącznik IV Rozdział 4 „Rolnictwo” Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przedstawiło dnia 30 kwietnia 2004 r. Komisji Europejskiej listę form pomocy państwa, którą Polska będzie stosować, jako tzw. „pomoc istniejąca” w rolnictwie. Sektor pszczelarski może skorzystać z następującej pomocy:

- **Dotacje do postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej** - udzielane będą między innymi zgodnie z przepisami *rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 kwietnia 2004 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz.U. Nr 72, poz. 655)*. Posiadaczowi pasieki, w ramach tej pomocy, przysługuje dotacja za matkę pszczelą, utrzymywaną i poddawaną ocenie wartości użytkowej i hodowlanej.
- **Dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa** - zgodnie z przepisami *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 z późn. zm.)*. udzielane są dopłaty do oprocentowania w ramach następujących linii kredytowych:
 - na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa - Symbol IP,
 - na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia - Symbol MR.
- **Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, osuwisk ziemi, wymarznienia, powodzi, huraganu, pożaru lub plagi gryzoni** - udzielane zgodnie z *rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 z późn. zm.)*
- **Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych na przechowywanie lub zakup i przechowywanie sezonowych nadwyżek miodu, pochodzącego z krajowej produkcji** - udzielane na podstawie *rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji*

Rolnictwa oraz sposobów ich realizacji (Dz. U. Nr 16, poz. 82 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu udzielania dopłat do oprocentowania kredytów na cele rolnicze (Dz.U. Nr 99, poz. 909 z późn. zm.)